

Helsingissä 18.8.2021

Asia: Avoin palaute Euroopan meri-, kalatalous-, ja vesiviljelyrahaston Suomen ohjelman 2021–2027 keskeisistä osioista

Strategia

Onko keskeiset kehityshaasteet tunnistettu oikein? Ovatko strategiset valinnat oikeita?

Strategian peruspilarit ovat kunnossa. On hienoa, että kalatalousalan kasvussa nojataan nimenomaan kestävyYTEEN ja tämä teema on hyvin läsnä koko strategiassa. Olemme erityisen ilahtuneita siitä, että vastuullisuudessa on nyt aidosti huomioitu myös eläinten hyvinvointi. Kalojen terveyden ja hyvinvoinnin kehittämiseen tähtäävä kalojen hyvinvointiohjelma on suuri edistysaskel ja sen käynnistäminen sekä kalastuksen että vesiviljelyn osalta alleviivaa eläinsuojelullisen aspektin hyväksymistä osaksi ohjelman täytäntöönpanoa. Alkutuotannon edellytysten turvaaminen on tärkeää, sillä proteiinin lähteenä kala on esimerkiksi punaiseen lihaan verrattuna huomattavasti terveellisempää ja kalanviljelyn sekä kalastuksen aiheuttamat ilmasto- sekä ympäristövaikutukset ovat vähäisempiä. On positiivista, että hylkeet ja muut kalastukselle vahinkoa aiheuttavat eläimet nähdään tärkeänä osana vesiekosysteemiä ja kalastuksen sekä kalankasvatuksen saralla pyritään niiden kanssa toimivaan rinnakkaiseloon.

On myös tärkeää, että vajaasti hyödynnettyjen jo saalistettujen kalojen käyttöä lisätään. Esimerkiksi silakalla ja vajaasti hyödynnetyillä kaloilla voidaan korvata julkisessa ruokailussa punaisen lihan osuutta edistäen myös kansanterveyttä. Olisi suotavaa, että yhä suurempi osa silakkasaaliista päätyisi kotimaisen kuluttajan ravinnoksi sen sijaan, että saaliista pumpataan valtaosa taantuvan ja epäeettisen turkisteollisuuden käyttöön. Ympäristön sekä kalakantojen tilan parantaminen on erittäin tärkeää. Vaelluskalakantojen heikkoa tilannetta halutaan elvyttää ja siinä tiedonkeruu sekä jo kärsineiden alueiden kunnostaminen ovat avainasemassa.

SWOT-analyysi, tarpeet ja perustelut valinnoille

Onko SWOT-analyysissä tunnistettu oikeita asioita? Ovatko valinnat hyvin perusteltuja?

SWOT-analyysi on onnistunut hyvin kartoittamaan ohjelman haasteita ja löytämään myös mahdollisuuksia. Alusten ja pyyntitapojen uudistaminen on välttämätöntä ja antaa mahdollisuuden korkeamman laadun ja turvallisuuden lisäksi myös eläinten hyvinvoinnin parantamiseen. Kun vanhaa aluskantaa modernisoidaan, voidaan myös samalla investoida eläinten hyvinvointia parantaviin ratkaisuihin muun muassa saaliin käsittelyn ja tainnutuksen osalta.

On hienoa, että on tunnistettu tarve eläinten hyvinvoinnin kehittämiseen laaja-alaisesti. Kalojen hyvinvointiohjelma yhteistyössä yritysten, tutkimuksen ja muiden sidosryhmien kanssa on esimerkillinen askel eteenpäin. Avoin vuoropuhelu eri toimijoiden kesken takaa, että huomioon otetaan niin elinkeinon kannattavuus, eläinten tarpeet kuin kuluttajien toiveetkin. Eläinten hyvinvointi tunnistetaan tässä ohjelmassa nyt ensikertaa ympäristöystävällisyyden rinnalla markkinointivalttina, mitä se on jo nyt ja vielä enenevässä määrin tulevaisuudessa.

Olemme ilahtuneita, että eläinten hyvinvoinnin kehittämistä ja tutkimusta tuetaan nyt investoinnein. Kun kalojen hyvinvointi ja muu vesiviljelyn kehitys kulkevat käsi kädessä, saadaan synergiaetuja sen sijaan, että eläinten hyvinvointi olisi pois tuottavuudesta. Kasviperäisten rehujen kehittäminen on oikea suunta. Tällä lisätään kalansaaliin hyödyntämistä ihmisravintona, mikä pitäisi kuitenkin olla kalastuksen perimmäinen lähtökohta. On erinomaista, että virikkeellistäminen on tulossa mukaan osaksi kalojen kasvatusaikaisen hyvinvoinnin kehittämistä. Tähän mennessä on keskitytty lähinnä kalojen terveyteen, mutta elämän laadun parantamisen saaminen mukaan täydentää sen, että voidaan puhua aidosti eläinten hyvinvoinnin edistämisestä.

Hylkeiden aiheuttamien vahinkojen vähentäminen korotetulla tuella on hyvä ratkaisu. Hylkeen karkottimien investoiminen suojelee sekä kalansaaliita että hylkeitä. Tämä on oikea kehityssuunta verrattuna siihen, että hylkeiden aiheuttamia vahinkoja vain passiivisesti kompensoitaisiin edistämättä ongelman ratkaisua.

On tärkeää kehittää vuoropuhelua kalankasvattajien ja ympäristö- sekä eläinsuojelujärjestöjen kanssa. Kun informaatio kulkee eri toimijoiden välillä ja toiminta on läpinäkyvää, vältetään myös turhalla vastakkainasettelulta. Kalastuksen vaikutus kalakantoihin on merkittävä. Sen on siis rakennuttava kestäväälle pohjalle. Kalakantojen luontaisen lisääntymisen tukeminen on ilahduttavasti esillä ja siinä ympäristön tilalla on suuri rooli. Tulospäätösten rahoitusmallien soveltaminen ympäristön kunnostustoimiin on ehdottomasti oikea lähestymistapa, mikä helpottaa toimien nopeaa omaksumista ja täytäntöönpanoa. SWOT-analyysin puutteena voi mainita sen, että siinä ei ole ehkä tunnistettu ympäristö- ja eläinhyvinvoinnillisten muuttujien ristiriitoja kiertovesiviljelyn lisäämisen osalta. Nykyisellään kalojen hyvinvointi näissä laitoksissa on puutteellista. Kiertovesilaitosten olosuhteet ovat äärimmäisen kaukana kalojen luontaisesta ympäristöstä, ja niissä esimerkiksi yksilötiheys on usein melkoinen. Kalojen kasvatusolosuhteiden monipuolistaminen näissä tarkasti säännellyissä olosuhteissa voi olla vaikeaa. Toisaalta, jos kiertovesiviljelyn kehitystyössä pystytään aidosti yhdistämään sekä eläinten hyvinvointi että muu tekninen toteutus ja toiminta saadaan kannattavaksi, voittavat siinä sekä eläimet että ympäristö.

Toimintalinjat ja rahoitettavat toimenpiteet

EU-asetus määrittelee neljä toimintalinjaa sekä niille erityistavoitteet. Ohjelmassa tulee kuvata jokaiselle erityistavoitteelle kansalliset tavoitteet ja rahoitettavat toimenpiteet. Ovatko rahoitettavat toimenpiteet mielestäsi oikein tunnistettu? Puuttuuko toimenpiteistä jotain oleellista?

Kansalliset tavoitteet edustavat hyvin ohjelmastrategiaa ja ne perustuvat nimenomaan kaiken kalastuksen ja kalankasvatuksen rakentamiseen kestäväälle pohjalle. Rahoitettavat toimenpiteet ovat varsin johdonmukaisia käsittäen myös SWOT-analyysissä tunnistettuja kehitystarpeita.

On todella hienoa, että kalojen hyvinvointi on konkreettisesti huomioitu myös rahoitettavissa toimenpiteissä. Kalastuksen osalta eläinsuojelullisesti merkittävät rahoitettavat toimenpiteet tähtäävät kalavarojen tilan parantamiseen, eläinten hyvinvoinnin kehittämiseen sekä esimerkiksi hylkeen karkottimiin tehtäviin investointeihin. Vesiviljelyn osalta rahoituskohteena on eläinten terveys mukaan lukien kalojen hyvinvointiohjelma. Mainitsemisen arvoista on myös luomuvesiviljelyyn tehtävät investoinnit. Tämä on erittäin tärkeää, sillä toistaiseksi kuluttajille ei vielä ole ollut tarjolla kotimaista luomuviljeltyä kalaa. Luonnonmukaisesti tuotettu ruoka kasvattaa jatkuvasti suosiotaan, joten myös kotimaisen kalateollisuuden on tärkeää pysyä tässä kehityksessä mukana.

Muut terveiset valmistelijoille

Suomen ohjelma 2021–2027 vaikuttaa luonnoksen perusteella huomattavasti edeltäjänsä monipuolisemmalta. Kasvun edellytysten ja ympäristönsuojelun lisäksi eläinten hyvinvointi on nyt aidosti otettu ohjelman laadinnassa huomioon. Olemme tästä erittäin ilahtuneita. Suuret kiitokset valmistelijoille siitä, että eläinsuojelun asiantuntijatahona esittämämme huomiot on selvästi otettu huomioon ja eläinten hyvinvointi vaikuttaa nyt olevan integroitu tärkeäksi osaksi ohjelmaa, kuten kuuluu ollakin.

Vaikka eläinten hyvinvointi on nyt aivan eri tavalla mukana ohjelman sisällössä kuin aiemmin, on toki vielä huolehdittava siitä, että sen edistäminen toteutuu myös käytännössä. SWOT-analyysissä on hyvin tunnistettu hyvinvoinnin mitattavuuden tämänhetkinen problematiikka ja tiedostettu sen kehittämisen akuutti tarve: ”Hyvinvoinnille ei vielä ole toimivia indikaattoreita ja mittareita, mutta niitä pyritään kehittämään osana ohjelmaa. Hyvinvoinnin kehittäminen vastaa myös monien kuluttajien toiveeseen eläinten eettisestä kohtelusta.” Olisi toivottavaa, että tulevaisuudessa ohjelmaan kirjataan vielä eläinten hyvinvoinnin edistämisen osalta mitattavissa olevia tavoitteita, joiden toteutumista voidaan myöhemmin analysoida toimivien indikaattorien avulla.

Vapaa sana

Kalastuksen vaikutus kalakantoihin on merkittävä, ja kalastuksen on rakennuttava kestäväälle pohjalle. Nähdäksemme ei ole kestävää, että kalansaaliiden absoluuttista määrää pyritään lisäämään. Saaliiden ja sivusaaliiden käyttöä ihmisravinnoksi tulee tehostaa ja saaliiden rehukäyttöä tulee vähentää.

Maria Lindqvist
Toiminnanjohtaja (vs.)
SEY Suomen Eläinsuojelu

